

KORKO 2.0 DEKLARACIJA

“Geresnis gyvenimas
kaimo vietovėse”

Europos Komisijos pateiktas neoficialus vertimas.

Europe Direct – tai paslauga, padésianti Jums rasti atsakymus į klausimus apie Europos Sąjungą.

Informacija teikiama nemokamai telefonu (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(* Informacija teikiama nemokamai, daugelis skambučių taip pat nemokami (nors kai kurie ryšio paslaugų teikėjai gali imti mokestį, taip pat gali reikėti mokėti, jeigu skambinsite taksofonu arba viešbučio telefonu).

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2016

Print ISBN 978-92-79-63438-3 doi:10.2762/50801 KF-01-16-997-LT-D
PDF ISBN 978-92-79-63428-4 doi:10.2762/31809 KF-01-16-997-LT-N

© Europos Sąjunga, 2016

Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį.

KORKO 2.0 deklaracija 2016

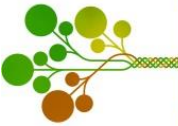

“Geresnis gyvenimas kaimo vietovėse”

Aplinkybės

Posėdžiavę remdamiesi	Korke (Airija) 2016 m. rugsėjo 5 ir 6 d.; 1996 m. Korko deklaracija „Gyvos kaimo vietovės“, kurią parengė Korke (Airija) įvykusios Europos kaimo plėtros konferencijos dalyviai;
atsižvelgdami į	svarbų vaidmenį, kurį atlieka kaimo vietovės ir bendruomenės, įgyvendindamos Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus (DVT), taip pat į 21-osios Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos (JTBBKK) šalių konferencijos (COP 21) išvadas;
suvokdami	ekonominę, aplinkos ir socialinę įvairovę, būdingą Europos kaimo vietovėms, kuriame gyvena daugiau kaip pusė ES gyventojų ir kurios užima daugiau kaip tris ketvirtadalius jos teritorijos, ir kaimo vietovių svarbą išsaugant daugialypį Europos gamtos ir kultūros kraštovaizdį bei palikimą;
neabejodami,	kad miestų centrai ir kaimo vietovės bei jų gyventojai naudojami skirtingu, bet vienas kitą papildančiu turtu, ir kad geresni jų tarpusavio santykiai ir partnerystė yra svarbios išankstinės sąlygos visos Sąjungos ekonomikos gyvybingumui, aplinkosaugos veiksmingumui ir socialinei sanglaudai užtikrinti;
įsitikinę	kaimo išteklių verte, gebančia užtikrinti tvarius esamų ir būsimų visuomenės iššūkių sprendimus, kurie yra svarbūs visiems Sąjungos piliečiams, pvz., saugaus ir tvaraus kokybiško maisto tiekimo užtikrinimas, žiedinės ekonomikos vystymas, bioekonomikos plėtra, išteklių naudojimo efektyvumo didinimas, kova su klimato kaita ir priklausomybe nuo iškastinio kuro;
tikėdamiesi,	kad kaimo ekonomika ir įmonės vis labiau priklausys nuo skaitmeninimo ir kvalifikuotų darbuotojų, galinčių geriausiai pasinaudoti skaitmenine pertvarka ir padedančių tvariai didinti gamybą kaimo vietovėse;
neabejodami,	kad ekonomikos augimas ir tvarumas vienas kitam neprieštarauja ir juos galima skatinti naujovėmis, kurios turi būti prieinamos kaimo verslininkams, ūkininkams bei miškininkams, gali būti susijusios su technologijomis, praktika, procesais, socialiniais bei organizaciniais reikalais ir skatinamos moksliniais tyrimais arba grindžiamos sąveikuoju principu „iš apačios į viršų“;

susirūpinę	dėl kaimo tuštėjimo bei jaunimo išvykimo ir poreikio užtikrinti, kad kaimo vietovės ir bendruomenės (kaimai, ūkiai, gyvenvietės ir miesteliai) išliktų patraukliomis vietomis gyventi ir dirbti, pagerinant galimybes naudotis paslaugomis, padidinant galimybes kaimo gyventojams ir skatinant verslumą tiek tradicinėse kaimo srityse, tiek naujuose ekonomikos sektoriuose;
įsitikinę,	kad žemės ūkio ir miškininkystės sektoriai tebėra labai svarbūs Sąjungos ekonomikai, o su jais susijusios vertės grandinės yra kaimo augimo varikliai, suteikiančios darbo vietų, kurių dažnai negalima perkelti niekur kitur, ir pragyvenimo šaltinį dešimtims milijonų europiečių, visų pirma kaimo vietovėse;
suvokdami	žemės ūkio ir miškininkystės vaidmenį formuojant kraštovaizdį ir ūkininkų bei miškininkų, kaip kaimo ūkvedžių ir aplinkos viešųjų gėrybių bei paslaugų, susijusių su biologine įvairove, dirvožemiu, vandeniu ir klimato politika, pagrindinių tiekėjų svarbą;
atkreipdami dėmesį į	stipraus bendrosios žemės ūkio politikos teritorinio aspekto poreikį, veikiant drauge su kitų sričių ES politikos atstovais ir sutelkiant dėmesį į kaimo gyventojams ir visai visuomenei svarbių rezultatų pasiekimą;
pasiryžę	vietos iniciatyvas ir sutelktus kaimo pajėgumus labiau integruoti į pagrindinės ES politikos formavimą, visų pirma per vietos plėtrai taikomus principus „iš apačios į viršų“, pvz., LEADER ir bendruomenės inicijuotos vietos plėtros metodus;
įsipareigoję	užtikrinti už kaimo plėtrą atsakingų veikėjų ir suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą laikantis Europos partnerystės elgesio kodekso;
atsižvelgdami į	Regionų komiteto nuomonę dėl kaimo ekonomikos novatoriškumo ir modernizavimo, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę dėl kaimo plėtros programų, taip pat į vertingus kitų kaimo suinteresuotųjų subjektų grupių pasisakymus dėl kaimo ir žemės ūkio plėtros perspektyvų;
įsitikinę,	kad į rezultatus orientuota bendra žemės ūkio ir kaimo plėtros politika, įgyvendinama taikant sustiprintą strateginį metodą, yra pagrindinė priemonė ES prioritetams įgyvendinti;
siekdami	užtikrinti subsidiarumo principo taikymą ir supaprastinti politikos formavimą bei užtikrinti jos skaidrumą,

Politikos kryptys

mes, Korke vykusios 2-osios Europos kaimo plėtros konferencijos dalyviai, skelbiame, kad novatoriška, integruota ir įtrauki kaimo ir žemės ūkio politika Europos Sąjungoje turėtų būti įgyvendinama laikantis dešimties politikos krypčių:

1 punktas.

Kaimo gerovės skatinimas

Turėtų būti labiau pripažintas kaimo vietovių potencialas teikiant novatoriškus, įtraukius ir tvarius sprendimus esamiems ir būsimiems visuomenės uždaviniams, pavyzdžiui, ekonominė gerovė, maisto saugumas, klimato kaita, išteklių valdymas, socialinės įtrauktis ir imigrantų integracija. Kaimui skirtas patikros mechanizmas turėtų užtikrinti, kad tai atsispindėtų Sąjungos politikoje ir strategijose. Kaimo ir žemės

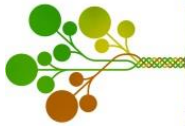
ūkio politikos turėtų būti grindžiamos kaimo vietovių tapatybe ir dinamiškumu, įgyvendinant integruotas strategijas ir laikantis įvairius sektorius apimančio požiūrio. Jos turėtų skatinti veiklos įvairinimą, verslumą, investicijas, inovacijas ir užimtumą. Šios politikos taip pat turėtų padėti suteikti vertės kaimo tapatybei ir didinti tvarumą, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą, taip pat ūkių ir kaimo bendruomenių atsparumą.

2 punktas.

Kaimo vertės grandinių stiprinimas

Sąjungos politikos daugiausia dėmesio turėtų skirti integruotiems kaimo vertės grandinių ir vietos gamybos tinklų kūrimo ir stiprinimo metodams. Jose turėtų būti atsižvelgiama į naujai atsirandančias žemės ūkio, miškininkystės ir kaimo įmonių, susijusių su žiedine, žaliaja ir iškasenų nenaudojančia ekonomika, verslo galimybes. Taip pat būtina atsižvelgti į augantį vartotojų susirūpinimą produktų kokybe ir

gamybos procesais, taip pat užtikrinti sveiko maisto paklausą. Politikos turi skatinti naujus horizontaliosios ir vertikaliosios integracijos būdus, kuriais būtų užtikrinti sąžiningi bei skaidrūs sutartiniai santykiai tiekimo grandinėje, ir teisinės galimybes organizuoti ūkininkų kolektyvinius veiksmus. Turi būti numatytos veiksmingos rizikos valdymo priemonės ūkininkams.

3 punktas.

Investavimas į kaimo gyvybingumą

Investicijoms kaimo vietovėse skirta Sąjungos parama turėtų būti sutelkta į pridėtinės vertės visuomenei kūrimą. Investicijos į verslo plėtrą, viešąsias ir privačiąsias paslaugas, pagrindinę infrastruktūrą ir pajėgumo didinimą turėtų padėti siekti bendrų ES tikslų, pirmiausia susijusių su darbo vietų kūrimu ir ekologiškai tvariu bei integraciniu augimu. Jomis taip pat turėtų būti remiamos atskiros iniciatyvos, kurios skatina konkurencingą ir diversifikuotą žemės ūkio ir kaimo ekonomiką. Ypatingas dėmesys turi būti skirtas įveikti skaitmeninę atskirtį ir

plėtoti sujungiamumo bei skaitmeninio kaimo vietovėse potencialą. Politikos turėtų padėti gerinti gyvenimo kaimo vietovėse kokybę ir atsižvelgti į kaimo jaunimo lūkesčius dėl įvairaus ir gerai atlyginamo darbo, taip pat sudaryti palankesnes sąlygas kartų kaitai. Turėtų būti dedama daugiau pastangų novatoriškų finansinių priemonių pasiekiamumo kuo daugiau žmonių didinimui, jų taikymo srities ir sverto poveikio plėtojimui. Sąjungos parama turėtų stiprinti kaimo ir miesto sątus ir padėti derinti kaimo ir miesto tvarią plėtrą.

4 punktas.

Kaimo aplinkos išsaugojimas

Žemės tvarkymui tenka vienas svarbiausių vaidmenų sąsajoje tarp gyventojų ir aplinkos. Politikos turi skatinti su aplinka susijusias viešąsias gėrybes, įskaitant Europos gamtos ir kultūros paveldo išsaugojimą. Jis apima turtingą augmenijos bei gyvūnijos buveinių ir gamtovaizdžio objektų įvairovę, kuri labai priklauso nuo diegiamų ūkininkavimo ir

miškininkystės sistemų. Priemonės siekiant paskatinti su aplinka susijusių viešųjų gėrybių ir paslaugų tiekimą turėtų atspindėti vietos aplinkybių įvairovę. Kaimo aplinkos neikainojama vertė yra naudinga plėtojant vietos ekonomiką, ekologinį turizmą, skatinant sveiką gyvenseną, užtikrinant maisto tapatumą bei prekių ženklumą ir skatinant poilsines pramogas kaime.

5 punktas.

Gamtos išteklių valdymas

Dėl augančio maisto, pašarų, pluošto ir biologinės medžiagos poreikio didėjantis spaudimas gamtos ištekliams turi būti sureguliuotas koordinuotais tarpsektorinės politikos veiksmais. Jais turėtų būti užtikrintas tvarus gamtos išteklių (pavyzdžiui, vandens, dirvožemio ir biologinės įvairovės), kurie kaip tik ir yra žemės ūkio ir miškininkystės produktų gamybos priemonės, valdymą. Būtina mažinti genetinės įvairovės nykimą ir tinkamais viešaisiais ir privačiais veiksmais

išsaugoti bei tausiai naudoti augalų ir gyvūnų genetinius išteklius. Reikia sukurti ir integruoti novatoriškus, mokslu pagrįstus sprendimus, kurie suteiks galimybę gaminti daugiau mažesnėmis sąnaudomis, užtikrinant, kad gamtos ištekliai bus išsaugoti ateities kartoms. Reikėtų nustatyti veiksmingas keitimosi žiniomis bei konsultavimo formas ir teikti paramą tvirtinant gerai parengtas žemės tvarkymo sistemas.

6 punktas.

Klimato politikos skatinimas

Atsižvelgiant į kritinį poreikį spręsti su klimatu susijusius uždavinius tiek kaime, tiek mieste, parama turi būti nukreipta į veiksmingų švelninimo ir prisitaikymo strategijų įgyvendinimą. Kaimo vietovėse yra nemažai galimybių sekvestruoti ir saugoti anglies dioksidą. Turi būti ieškoma ne vien su anglies dioksidu susijusių sprendimų, bet ir skatinamas patikimas maistinių medžiagų ir

gyvulininkystės valdymas. Ūkininkai ir miškininkai turėtų būti skatinami teikti klimato srities paslaugas ir dėti pastangas prisitaikyti. Taikant atitinkamas investavimo sistemas, reikėtų plėtoti kaimo vietovių galimybes teikti tvarią atsinaujinančią energiją ir biologines medžiagas. Pirmenybė turėtų būti teikiama tolesnei žiedinės ekonomikos plėtrai ir biologinių medžiagų pakopiniam naudojimui.

7 punktas.

Žinių ir inovacijų skatinimas

Kaimo bendruomenės privalo dalyvauti žinių ekonomikoje, kad galėtų visapusiškai pasinaudoti mokslinių tyrimų ir plėtros srityse daroma pažanga. Bet kokio tipo ir dydžio kaimo verslas, įskaitant ūkininkus ir miškininkus, turi turėti galimybę naudotis reikiama technologija, pažangiausiasiais metodais grindžiamais ryšiais, taip pat naujomis valdymo priemonėmis gauti ekonominę, socialinę ir aplinkosauginę naudą. Norint vystyti reikiamus įgūdžius, būtinas didesnis politikos dėmesys socialinėms naujovėms,

mokymuisi, švietimui, konsultacijoms ir profesiniam mokymui. Kartu turi būti stiprinami ūkininkų ir kaimo verslininkų tarpusavio mainai, ryšiai ir bendradarbiavimas. Kaimo vietovių poreikiai ir indėlis turėtų aiškiai atsispindėti Europos Sąjungos mokslinių tyrimų darbotvarkėje. Pramonė, mokslininkai, specialistai, žinių skleidėjai, pilietinė visuomenė ir valstybinės institucijos turi glaudžiau bendradarbiauti, kad geriau panaudotų ir pasidalytų mokslo ir technologijų pažangos teikiamomis galimybėmis.

8 punktas.

Kaimo valdymo gerinimas

Reikia didinti regionų valdžios, savivaldos ir bendruomeninių grupių administracinius gebėjimus bei veiksmingumą, prireikus, teikiant techninę paramą, rengiant mokymo kursus, bendradarbiaujant ir mezgant ryšius. Pasinaudojant iniciatyvos LEADER ir Europos žemės ūkio inovacijų partnerystės įgyvendinimo sėkme, reikėtų vystyti principu „iš apačios į viršų“ grindžiamas vietos iniciatyvas kaimo potencialui sutelkti. Bendros žemės ūkio politikos struktūra turi būti grindžiama bendrąja strategine ir programavimo sistema, pagal

kurią visos intervencijos turi būti nukreipiamos į aiškiai apibrėžtus ekonominius, socialinius ir aplinkosauginius tikslus. Turėtų būti atsižvelgta į atitinkamų teritorijų poreikius ir lūkesčius bei laikomasi partnerystės principo. Intensyviau kuriant ir naudojant finansines priemones, turi būti gerinama finansavimo aprėptis, taikymo sritis ir svertų poveikis. Kaimo ir žemės ūkio politikos turi labiau sąveikauti su nacionalinėmis bei regioninėmis strategijomis ir siekti papildomumo ir nuoseklumo su kitų sričių politika.

9 punktas.

Politikos pažangos vykdymas ir supaprastinimas

Formuojant ir vykdant politiką būtina lanksčiau ir aiškiau apibrėžti tikslus, tačiau dėl to neturi sukelti bereikalingų sunkiai sprendžiamų sudėtingumo problemų. Pirmenybė teikiama iniciatyvoms, skirtoms suinteresuotųjų subjektų pasitikėjimui atkurti ir stiprinti. Svarbu ir toliau paprastinti bendros žemės ūkio politikos reglamentavimo sistemą ir jos įgyvendinimą. Be to, turi būti parengtos pažangios administracinės priemonės ir procedūros, kad sumažėtų

administracinė našta naudos gavėjams ir nacionalinėms bei regioninėms administracijoms. Svarbus reikalavimų ir sankcijų proporcingumas. Pirmenybė turi būti teikiama e. valdymo sistemų naudojimui administruojant paramos programas ir plačiam naudojimuisi supaprastinto išlaidų apmokėjimo galimybėmis. Būtina stiprinti bendrojo lėšų administravimo ir susijusių kontrolės sistemų subsidiarumą ir proporcingumą.

10 punktas.

Veiklos rezultatų ir atskaitomybės gerinimas

Politika turi būti atskaitinga ir tinkama tikslui pasiekti. Žemės ūkio ir kaimo vietovių viešajai paramai turi būti taikoma patikima stebėjimo ir vertinimo sistema. Ji turi apimti veiksmų naudą, išlaidų veiksmingumą ir įvertinti rezultatus pagal politikos tikslus. Suinteresuotiesiems subjektams

turi tekti svarbesnis vaidmuo vertinant veiklos rezultatus; jie tai gali atlikti imdamiesi tarpusavio mokymosi ir veiklos rezultatų peržiūros veiksmų. Piliečiai ir mokesčių mokėtojai tikisi būti informuoti apie politikos veiklos rezultatus ir pasiekimus. Šiuos lūkesčius būtina patenkinti.

Išvada

Mes, Korke vykusios 2-osios Europos kaimo plėtros konferencijos dalyviai, raginame Europos Sąjungos politiką formuojančius asmenis:

- didinti visuomenės informuotumą apie kaimo vietovių potencialą ir išteklius sprendžiant daug įvairių ekonominių, socialinių ir aplinkosauginių uždavinių ir apie visiems Europos piliečiams naudingas galimybes;
- investuoti į kaimo bendruomenių tapatumą, kaimo augimo potencialią ir padaryti kaimo vietoves patrauklias žmonėms gyventi ir dirbti įvairiais jų gyvenimo etapais;
- pasinaudoti šia inercija ir toliau plėtoti žemės ūkio bei kaimo politiką, siekiant, kad ji būtų grindžiama į rezultatus orientuotu, paprastu ir lanksčiu metodu ir partneryste ir atitiktų Sąjungos tikslus bei vietos poreikius ir lūkesčius.
- Sistemaiškai peržiūrėti kitas makro ir sektorių politikas vertinant per kaimo prizmę, atsižvelgiant į galimą ir tikrąjį poveikį bei padarinius darbo vietoms kaime ir augimo bei plėtros perspektyvoms, socialinei gerovei ir aplinkos kokybei kaimo vietovėse ir bendruomenėse;
- remti šią 10-ies punktų programą ir įtraukti jos viziją ir gaires į ateities politikos formavimą.

KAIP ĮSIGYTI EUROPOS SĄJUNGOS LEIDINIŲ

Nemokamų leidinių galite įsigyti:

- vieną egzempliorių:
svetainėje *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>);
- daugiau negu vieną egzempliorių / plakata / žemėlapi:
Europos Sąjungos atstovybėse (http://ec.europa.eu/represent_lt.htm),
ES nepriklausančių šalių delegacijose (http://eeas.europa.eu/delegations/index_lt.htm),
susisiekę su tarnyba *Europe Direct* (http://europa.eu/contact/index_lt.htm)
arba paskambinę numeriu 00 800 6 7 8 9 10 11 (nemokamai visoje ES (*)).

(*) Informacija teikiama nemokamai, daugelis skambučių taip pat nemokami (nors kai kurie ryšio paslaugų teikėjai gali imti mokesį, taip pat gali reikėti mokėti, jeigu skambinsite taksofonu arba viešbučio telefonu).

Parduodamų leidinių galite įsigyti:

- svetainėje *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>).

